

Brüsszel, 2019.6.5.
COM(2019) 503 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

**a Cseh Köztársaság 2019. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi a
Cseh Köztársaság 2019. évi konvergenciaprogramját**

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

a Cseh Köztársaság 2019. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi a Cseh Köztársaság 2019. évi konvergenciaprogramját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) A Bizottság 2018. november 21-én elfogadta az éves növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2019. évi európai szemeszterét. Kellő figyelmet fordított az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérére. Az Európai Tanács 2019. március 21-i ülésén jóváhagyta az éves növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján 2018. november 21-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben a Cseh Köztársaságot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor.
- (2) A Cseh Köztársaságra vonatkozó 2019. évi országjelentést² 2019. február 27-én tették közzé. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2018. július 13-án elfogadott országspecifikus ajánlások és az előző években elfogadott ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzései kapcsán a Cseh Köztársaság által elért eredményeket.

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² SWD(2019) 1002 final.

- (3) A Cseh Köztársaság 2019. április 30-án benyújtotta 2019. évi nemzeti reformprogramját és 2019. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.
- (4) A 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó európai strukturális és beruházási alapok programozását a vonatkozó országspecifikus ajánlások figyelembevételével alakították ki. Az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet³ 23. cikke szerint, amennyiben az a vonatkozó tanácsi ajánlások végrehajtásának elősegítése érdekében szükséges, a Bizottság kérheti egy tagállamtól, hogy vizsgálja felül partnerségi megállapodását és releváns programjait, és javasoljon azokhoz módosításokat. A Bizottság az európai strukturális és beruházási alapok eredményességét és a gondos gazdasági irányítást összekapcsoló intézkedések alkalmazására vonatkozó iránymutatásokban további részletekkel szolgált arról, hogyan alkalmazná az említett rendelkezést.⁴
- (5) A Cseh Köztársaság jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágához tartozik. 2019. évi konvergenciaprogramjában a kormány azzal számol, hogy az államháztartási egyenleg a GDP 0,3 %-ának megfelelő 2019-es többletből 2020-ban a GDP 0,2 %-ának megfelelő hiányba fordul át, ami az előrejelzés alapján 2022-ig tovább romlik a GDP 0,5 %-ára. Az újraszámított strukturális egyenleg⁵ alapján a Cseh Köztársaság a programidőszakban továbbra is túlteljesíti középtávú költségvetési célját, amely 2019-ben a GDP 1 %-ának megfelelő, 2020-tól pedig a GDP 0,75 %-át kitevő strukturális hiány. A 2019. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-re fokozatosan csökken 29,7 %-ra. Az említett költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv megalapozott. A költségvetési célok elérésével kapcsolatos kockázatok nagyjából kiegyensúlyozottnak tűnnek: a közszférabeli bérek és a szociális transzferek várható további növekedésével a GDP-arányos összbevétel kismértékű csökkenése áll szemben. A Bizottság 2019. tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2019-ben romlik, és várhatóan a GDP -0,1 %-a körüli hiányt mutat, 2020-ban pedig a GDP -0,4 %-a lesz, vagyis a középtávú költségvetési cél felett marad. Összességében a Tanács véleménye szerint a Cseh Köztársaság 2019-ben és 2020-ban az előrejelzések szerint meg fog felelni a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek.
- (6) A Cseh Köztársaság hosszú távon az államháztartás fenntarthatóságával kapcsolatos közepes kockázattal szembesül, elsősorban az öregedéssel összefüggő kiadások miatt. A hosszú távú fenntarthatóságot legfőképpen a nyugdíjkiadások befolyásolják hátrányosan, mivel a várakozások szerint 2070-re GDP-arányosan körülbelül 2 százalékponttal nőnek. Hosszú távú kockázatokkal kell számolni a kedvezőtlen demográfiai fejlemények miatt, amihez társul a törvényben előírt nyugdíjkorhatár felső határának 65 évre történő korlátozása. Ennek következtében közel megduplázódik az időskorú eltartottak aránya, vagyis az idősök száma az aktív népességhez képest, és 2070-ben eléri az 50 %-ot. A közelmúltbeli intézkedések javítják a nyugdíjak

³ Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 320. o.).

⁴ COM(2014) 494 final.

⁵ A Bizottság által a közös módszertannak megfelelően újraszámított, egyszeri és ideiglenes intézkedésektől mentes, ciklikusan kiigazított egyenleg.

megfelelőségét. A nyugellátások nagyvonalúbb indexálása mellett a kormány növelte az alapnyugdíj összegét, és kiegészítette az idősebb nyugdíjasok nyugdíját. Ezekhez a lépésekhez azonban nem kapcsolódnak a fenntarthatóság javítására irányuló szakpolitikák. Például a törvényben előírt nyugdíjkorhatár kiigazítása nem történik meg automatikusan a várható élettartam növekedésével összhangban. Jelenleg (a törvényben előírt és a korengedményes nyugdíj tekintetében is) a nyugdíjkorhatár módosítását a kormánynak kell javasolnia, és azt a Parlamentnek jóvá kell hagynia. Ezek az intézkedések olyan munkaerőpiaci politikákkal is kombinálhatók, amelyek támogatják a hosszabb szakmai pályafutást és az alulreprezentált csoportok bevonását. Az előregezással kapcsolatos állami egészségügyi kiadások előre jelzett növekedése 2070-ig GDP-arányosan 1,1 százalékpontot tesz ki, ami csökkenti a költségvetés hosszú távú fenntarthatóságát is. Ebben az összefüggésben a kórházi ágazat további konszolidációja, valamint az alapellátásba, továbbá az integrált egészségügyi és szociális ellátásba való beruházás javíthatja az egészségügyi rendszer költséghatékonyágát.

- (7) Ugyan a Cseh Nemzeti Bank ajánlást tehet a jelzálog-hitelezés makroprudenciális korlátozására, de a jelenlegi jogszabályok alapján szankcionálási jogköre korlátozott, mivel nem rendelkezik hivatalos felhatalmazással a korlátok betartatására. Bár a cseh bankok általánosságban megfelelnek az ajánlásoknak, kötelező erejű, jogszabályban rögzített korlátokkal valószínűleg növelni lehetne a megfelelés szintjét a bankok körében, biztosítva ezáltal a pénzügyi stabilitást, és csökkentve a hitelfelvevők kockázatait. A Cseh Nemzeti Bankról szóló törvényt módosító jogalkotási javaslatról még folynak a tárgyalások.
- (8) Mindamellet, hogy történt némi javulás, a korrupció továbbra is komoly problémát jelent a vállalkozások számára, és a gazdasági tevékenység gátját jelentheti. Pozitívum, hogy a 2017-ben bevezetett – többek között a közbeszerzésre vonatkozó – reformok végrehajtása folyamatban van, és a kormány végül elfogadott néhány függőben lévő intézkedést, amelyeket egyeztetésre a Parlament elé terjesztett. Ezek közé tartozik a legfőbb ellenőrző hivatal hatáskörének a régiókra és az önkormányzatokra való kiterjesztésével, valamint az állami vállalatokba történő kinevezésekkel kapcsolatos javaslat, mely terület összeférhetlenségi problémákat vethet fel, ezért itt elengedhetetlen a szabályozás. A visszaélést bejelentő személyek védelmére és a lobbitevékenységre vonatkozó javaslatokat azonban még nem fogadták el.
- (9) A Cseh Köztársaságban a munkaerőpiac jó teljesítményt nyújt. A foglalkoztatás az elmúlt hét évben folyamatosan nőtt, a munkanélküliség pedig jelentősen csökkent. Mindazonáltal a kisgyermekes nők, az alacsony képzettségűek és a fogyatékkal élők munkaerőpiaci potenciálja továbbra is kihasználatlan. A munkaerőhiány tükrében ezért egyértelműen szükség van a munkaerőpiaci részvételük növelésére. A szülői szabadságot rugalmasabbá tevő közelmúltbeli intézkedések és a gyermekgondozási létesítmények számának emelkedése ellenére a nemek közötti foglalkoztatási egyenlőtlenség és bérszakadék továbbra is jelentős. A nők foglalkoztatási rátája jelentősen elmarad a férfiakétól. A megfizethető gyermekgondozási szolgáltatások szűkössége, a hosszú szülői szabadság, a rugalmas munkafeltételek szűk körű alkalmazása és a hosszú távú ellátást biztosító létesítmények hiánya még mindig nagymértékben befolyásolja a munkaerőpiaci részvételt. 2017-ben a háromévesnél fiatalabb gyermekek mindössze 6,5 %-a járt bölcsődébe (az uniós átlag 34,2 %). Bár a népesség kis hányadát teszik ki, az alacsony képzettségűek foglalkoztatási rátája jóval elmarad a közepesen és magasán képzettek foglalkoztatási rátájától. Hasonlóan, a

fogyatékossgal élők foglalkoztatási rátája továbbra is alacsony. Az állami foglalkoztatási szolgálatok – korlátozott kapacitásuk miatt – jelenleg nem tudnak személyre szabott, folyamatos támogatást nyújtani az álláskereső számára. Az állami foglalkoztatási szolgálat bevonási és aktiválási kapacitásainak növelése hatékony és jól irányzott aktív munkaerőpiaci intézkedésekkel kiegészülve hozzájárulna a hátrányos helyzetű csoportok részvételének növeléséhez.

- (10) Egy nagymértékben a feldolgozóiparra épülő gazdaságban a munkaerőpiaci és demográfiai korlátok indokoltá teszik az oktatásra és képzésre fordított beruházások fokozását, beleértve a foglalkoztatott felnőttekre irányulót is, annak biztosításához, hogy az ország kezelni tudja a gazdaság strukturális változásaiból, például a jövőbeli technológiai változásokból eredő kihívásokat. A készségkereslet és -kínálat közötti minőségi eltérések – többek között a jövőbeli automatizálásból és robotizációból eredő strukturális munkaerőhiány – különösen a digitális ágazatban jelentkehetnek. Az új munkahelyek új kompetenciákat és jelentős beruházást igényelnek, különösen a fejlettebb technikai szakmai készségek és a digitális készségek terén, amelyekre várhatóan a jelenlegi mechanikus tevékenységek automatizálását követően szükség lesz. Bár az elmúlt években számos kezdeményezés indult útjára az átfogó készségstratégia bevezetésére, ezek még nem épültek be egy valódi, átfogó rendszerbe.
- (11) Az oktatási teljesítményt továbbra is erősen befolyásolja a diákok társadalmi-gazdasági háttere. 2016-ban az Európai Szociális Alap támogatásával az oktatás inkluzívabbá tételére irányuló reform kezdődött. Sikere a megfelelő és fenntartható nemzeti finanszírozás rendelkezésre állásától, a tanárok és oktatási asszisztensek képzésétől, valamint a közvélemény inkluzív oktatás előnyeivel kapcsolatos tudatosságának növelésétől függ majd. Bár az eredmények összességében pozitívak, az inkluzív oktatási reform hatása a roma gyermekek többségi oktatásban való részvételére még mindig korlátozott. A nem elegendő beruházás, a tanári szakma csekély vonzereje és a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek visszafogják az elérhető oktatási színvonalat. A szakma alacsony presztízse, a közelmúltbeli béremelés ellenére a más szakmákhoz viszonyítva alacsony bérek, valamint a korlátozott szakmai előmeneteli lehetőségek miatt tanárhiány van. A tanári szakma továbbra is viszonylag kevésbé vonzó a tehetséges fiatalok számára. Következésképpen a képzett tanárok hiánya – figyelemmel a kedvezőtlen demográfiai előrejelzésekre – azt jelzi, hogy a jövőben még nagyobb problémát jelenthet a tanárok felvétele és megtartása.
- (12) Annak ellenére, hogy a Cseh Köztársaság tranzitország, még mindig nem fejeződött be az európai közlekedési hálózatok – többek között a TEN-T folyosók – kiépítése. Hiányosságok vannak az elővárosi közlekedési infrastruktúra terén, ami a lakások megfizethetősége és a munkába járás szempontjából is problémát jelent. A gyenge közlekedési kapcsolatok az üzleti tevékenységet is gátolják, különösen a távoli területeken. Bár a nagyvárosi területeken folyamatban van a szuburbanizáció, az elővárosi közlekedési hálózatok fejletlenek, különösen ami a vasúti infrastruktúrát illeti. A szén-dioxid-kibocsátás csökkentése terén az ország teljesítménye gyenge, különösen a közlekedésben felhasznált megújuló energia arányát és az elektromos járművek elterjedtségét tekintve. Emellett előfordulhat, hogy az elektromos töltőállomások infrastruktúrájának tervezett bővítése nem lesz elegendő a jövőbeli kereslet kielégítésére. A fenntartható közlekedésre irányuló beruházások növelése hozzájárulhat a levegő- és zajszennyezés visszaszorításához, és enyhítheti annak közegészségügyi hatását, különösen a városi területeken. A digitális infrastruktúra javul, de a városi és a vidéki területek közötti szakadék továbbra is fennáll, mivel a vidéki háztartások mindössze 59 %-ában érhetők el a gyors széles sávú hálózatok. A

részvezetékes infrastruktúrán alapuló régebbi hálózatok korszerűsítése az állandóhelyű vezeték nélküli hozzáférési megoldásokkal együtt nem lesz elegendő az összekapcsoltságra vonatkozó 2025-re kitűzött célok teljesítéséhez. A jövőbeli összekapcsoltsági igények kezelése érdekében beruházásokra van szükség a nagyon nagy kapacitású (optikai szál) hálózatok és a megfelelő keresletoldali intézkedések terén.

- (13) A cseh gazdaság energiatenzitása továbbra is a legmagasabbak között van az EU-ban, mivel az energiahatékonyság – különösen az építőiparban – csak lassan javul. Az energiatenzitás az ipari ágazatokban és a lakóingatlanok ágazatában a legmagasabb. Az energiahatékonyság javítása lehetőséget kínál a Cseh Köztársaság versenyképességének növelésére a háztartások és a vállalkozások energiaköltségeinek csökkentése, a tisztább iparágak fejlesztése és az értéklánc kiteljesítése révén. A villamosenergia-termelésben a szén van túlsúlyban, és a szén-dioxid-kibocsátás legnagyobb forrása, jelentős mértékben veszélyeztetve a helyi levegőtisztaságot. Az elmúlt 5 évben jelentősen nőtt a közúti közlekedésből származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a kockázatmegelőzés terén nincsenek megfelelő intézkedések, amelyek a megfelelő megelőzést, a felkészültséget és a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség kialakítását szolgálnák.
- (14) Az adminisztratív és szabályozási terhek hátráltathatják a beruházásokat. Számos cseh vállalkozás tartja a beruházások jelentős akadályának az adminisztratív és szabályozási terheket. A gyorsan változó jogszabályok és az összetett adminisztratív eljárások továbbra is komolyan hátráltatják a vállalkozói tevékenységet. A szerződések érvényesítésének költségei, az adó- és munkaügyi szabályok gyakori változásai, valamint az építési engedélyek megszerzésével kapcsolatos nehézségek potenciálisan visszafogják a befektetéseket az országban. Az adminisztratív terhek mértéke a régiók között is jelentős eltéréseket mutat. A közelmúltban előterjesztett javaslatok célja a tervezési eljárások összetettségének csökkentése, különösen a nagy infrastrukturális projektek esetében. Emellett a kormány 2021-ig új építésvetvény-tervezetet dolgoz ki a szociális partnerek bevonásával. A termékek piacfelügyeletével kapcsolatos hatáskör számos szervezet között oszlik meg, gyakoriak az átfedések, és ez problémát jelent a hatékony koordináció és az eredményes együttműködés szempontjából.
- (15) A közbeszerzési gyakorlatban, jóllehet az átláthatóság és a biztosított képzés javulóban van, jelentős az elmaradás a versenyképesség terén – az egyetlen pályázós eljárások nagy aránya miatt –, valamint a minőségi kritériumok használata és a közintézményekbe vetett bizalom terén. A közbeszerzési döntések túlnyomó része továbbra is a legalacsonyabb áron alapul, mivel a stratégiai megközelítés elfogadása még függőben van. Nagyobb hangsúlyt kapott a központosított közbeszerzés és a megosztott szakértelem igénybevétele, a gyakorlati megvalósítás azonban – a nyilvánvaló potenciál ellenére – meglehetősen lassú.
- (16) A Cseh Köztársaság még nem hozott létre a hazai kutatás-fejlesztésen alapuló, teljes mértékben működőképes innovációs ökoszisztémát. A kutatási-fejlesztési intenzitás növekedése ellenére az ország még mindig mérsékelten innovatívnak minősül uniós szinten, ami összefüggésben állhat azzal, hogy a közberuházások terén hiányzik egy teljes mértékben koherens, a gyenge kutatási teljesítmény fokozására, valamint a magánszféra és a tudományos körök közötti együttműködés javítására irányuló stratégia. A termelékenység növekedése főként a nagy külföldi vállalatoktól függ, miközben a hazai vállalkozások a hozzáadottérték-teremtés tekintetében lemaradásban vannak. Emellett viszonylag lassú ütemben nőtt a teljes tényezőtermelékenység, amely a tőke és a munkaerő termelésben való hatékony felhasználását jelző mutató. A hazai

innovációra való fokozott összpontosítás a gazdaság egészében fellendítheti a termelékenységet, beleértve a kis- és középvállalkozásokat is.

- (17) A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó uniós alapok programozása hozzájárulhat az ajánlásokban azonosított egyes hiányosságok kezeléséhez, különösen az országjelentés⁶ D. mellékletében ismertetett területeken. Ez lehetővé tenné a Cseh Köztársaság számára, hogy az azonosított ágazatok tekintetében a lehető legoptimálisabban használja fel az említett alapokat, a regionális különbségeket is figyelembe véve. E beruházások sikerének egyik fontos tényezője az ezen alapok kezelését biztosító nemzeti igazgatási kapacitás megerősítése.
- (18) A 2019. évi európai szemeszter keretében a Bizottság elvégezte a Cseh Köztársaság gazdaságpolitikájának átfogó elemzését, és azt közzétette a 2019. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2019. évi konvergenciaprogramot és a 2019. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években a Cseh Köztársaságnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. Figyelembe vette nemcsak a programoknak a Cseh Köztársaság fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából mutatott jelentőségét, hanem azt is, hogy azok megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szempontoknak a leendő nemzeti döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.
- (19) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2019. évi konvergenciaprogramot, és azt a véleményt⁷ fogalmazta meg, hogy a Cseh Köztársaság várhatóan megfelel majd a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek,

AJÁNLJA, hogy a Cseh Köztársaság 2019-ben és 2020-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Javítsa a nyugdíj- és egészségügyi rendszer hosszú távú költségvetési fenntarthatóságát. Fogadja el a függőben lévő korrupcióellenes intézkedéseket.
2. Mozdítsa elő a kisgyermekes nők foglalkoztatását, többek között a megfizethető gyermekgondozáshoz való hozzáférés javítása révén, és javítsa a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatását. Növelje az oktatási és képzési rendszerek minőségét és inkluzivitását, ideértve a technikai és digitális készségek javítását és a tanári szakma presztízsének növelését.
3. Állítsa a beruházásokkal kapcsolatos gazdaságpolitika középpontjába a közlekedést, különös tekintettel a fenntarthatóságára, a digitális infrastruktúrát, a karbonszegény gazdaságra és energiatermelésre való átállást, ideértve az energiahatékonyságot, figyelembe véve a regionális különbségeket is. Csökkentsen a beruházásokra nehezedő adminisztratív terhet, és tegye lehetővé a fokozottabban minőség alapú versenyt a közbeszerzés terén. Szüntesse meg a teljes mértékben működőképes innovációs ökoszisztéma fejlesztésének akadályait.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

⁶ SWD(2019) 1002 final.

⁷ Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése értelmében.